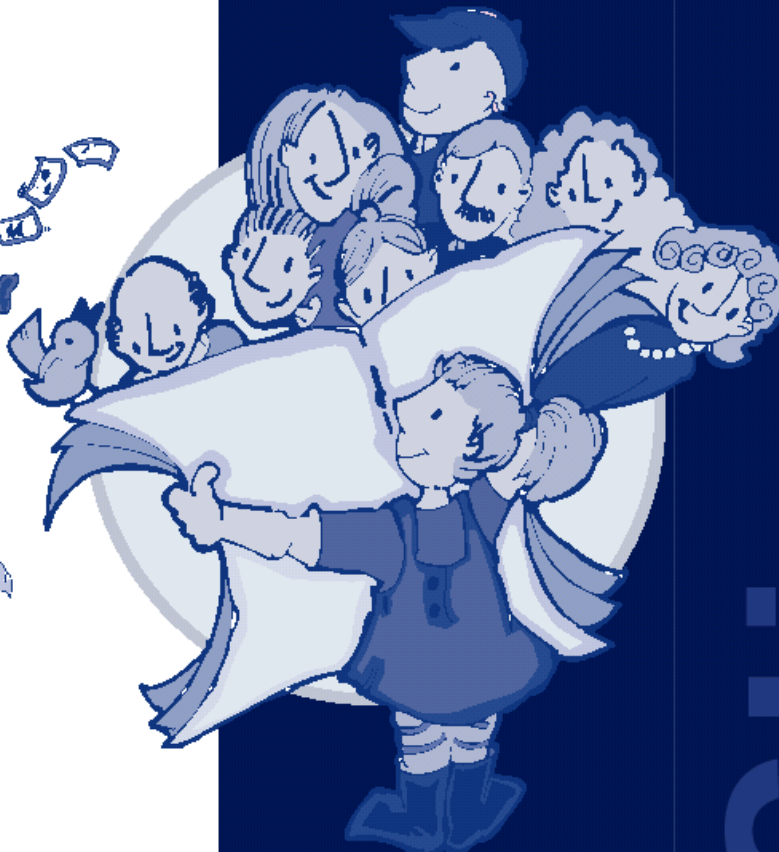

GROEP 3
GROEP 4
GROEP 5
GROEP 6
GROEP 7
GROEP 8.

SILIO
Praktijk onderzoek

ALGEMENE HANDLEIDING

Stimme Taal

Verantwoording

© 2004 Stichting leerplanontwikkeling (SLO), Enschede

Auteurs: Projectgroep Slimme Taal bestaande uit Ellis Bronkhorst, Nora Steenberg-Penterman, Resi Meijer, Sylvia Drent, Marit van der Veer en Manon Hulsbeek

Met medewerking van: Herma Meupelenberg

Omslag: Queenie Productions, Delden

Besteladres

SLO, Werken aan leren

Afdeling Verkoop

Postbus 2041, 7500 CA Enschede

Telefoon (053) 4840 305

Internet: <http://catalogus.slo.nl>

E-mail: verkoop@slo.nl

Downloadadres handleidingen

www.infohoogbegaafd/publicaties/slo

Slimme Taal omvat:

- het thema *Kranten en Tijdschriften* bestaande uit:
 - werkboekjes voor de groepen 3 tot en met 8 (te bestellen)
 - bijbehorende handleidingen per groep (te downloaden)
- het thema *Kinderliteratuur* bestaande uit:
 - werkboekjes voor de groepen 3 tot en met 8 (te bestellen)
 - bijbehorende handleidingen per groep (te downloaden)
- een algemene handleiding (te downloaden)

De bij de werkboekjes horende handleidingen voor de leerkracht en de algemene handleiding zijn te downloaden via www.infohoogbegaafd.nl/publicaties/slo.

De werkboekjes zijn te bestellen via de afdeling Verkoop van SLO. Elk werkboekje is afzonderlijk te bestellen, maar de thema's zijn ook als complete set verkrijgbaar. De bestelnummers treft u aan op de laatste pagina van deze algemene handleiding.

Inhoudsopgave

	Pagina
1. Vooraf	3
2. Doelgroep	3
3. Beschrijving van het leerstofpakket <i>Slimme Taal</i>	4
3.1. Doelen van het leerstofpakket	4
3.1.1. Zelfstandig werken en instructie	4
3.1.2. Individuele verwerking en samenwerken	4
3.1.3. Criteria bij ontwikkeling	4
3.2. Opbouw van het leerstofpakket <i>Slimme Taal</i>	5
3.3. Opbouw van het lesmateriaal	5
3.3.1. Het werkboekje voor de leerling	5
3.3.2. De handleiding voor de leerkracht	7
3.4. Toelichting op het taalgebruik in <i>Slimme Taal</i>	8
3.5. Toelichting op de lettergrootte in groep 3	8
3.6. Toelichting op de schrijfruimte	8
3.7. Toelichting op de gebruikte websites	9
4. Taalaspecten in de taalkaarten	11
4.1. Spreken en luisteren	11
4.2. Stellen	11
4.3. Spelling	11
4.4. Taalbeschouwing	11
4.5. Woordenschat	11
5. Beoordeling en toetsing	12
5.1. Algemene richtlijnen en tips voor beoordeling	12
6. Differentiatiemogelijkheden	14
7. Planning	14
8. Overzicht leskaarten en werkboekjes	15
8.1. Overzicht leskaarten thema <i>Kranten en Tijdschriften</i> met korte omschrijving doel	15
8.2. Overzicht leskaarten thema <i>Kinderliteratuur</i> met korte omschrijving doel	16
8.3. Overzicht van de werkboekjes met bestelnummers	17

1. Vooraf

Bij het Landelijk Informatiepunt (Hoog)begaafdheid Primair Onderwijs, gesitueerd bij SLO, zijn diverse signalen binnengekomen van leerkrachten basisonderwijs die erop duiden dat reguliere taal- en leesmethoden niet voorzien in de behoeften van leerlingen die uitblinken op het gebied van de Nederlandse taal. Met name leerkrachten van groep 3 vroegen het informatiepunt veelvuldig om hulp bij het oplossen van problemen die zij hebben met kinderen die zichzelf al hebben leren lezen. Deze kinderen blijken tijdens de lessen niet op te letten, zich te vervelen en andere kinderen van het werk te houden. Deze signalen zijn door de projectgroep "Hoogbegaafdheid" van SLO opgepakt en dit heeft geresulteerd in het leerstofpakket *Slimme Taal*.

Voor u ligt de algemene leerkrachthandleiding, behorende bij *Slimme Taal*. Dit leerstofpakket op het gebied van lezen en taal is ontwikkeld voor (hoog)begaafde kinderen in de groepen 3 tot en met 8 van de basisschool. Het leerstofpakket bestaat vooralsnog uit twee thema's: "Kranten en Tijdschriften" (uitgebracht in april 2003) en "Kinderliteratuur" (uitgebracht in december 2003). Naast deze algemene handleiding is er voor elk thema per jaargroep een werkboekje voor de leerling en een docentenhandleiding voor de leerkracht beschikbaar.

2. Doelgroep

Het leerstofpakket is bedoeld voor (hoog)begaafde leerlingen uit de groepen 3 tot en met 8 van de basisschool voor wie de leerkracht aanvullende en uitdagende leerstof nodig heeft op het gebied van het onderwijs in de Nederlandse taal en lezen. Voor deze kinderen is de reguliere leerstof vaak onvoldoende; ze kunnen meer en moeilijker opgaven aan. *Slimme Taal* is speciaal voor hen ontwikkeld, maar er zijn wellicht ook andere kinderen, die goed en "snel" zijn op het gebied van de Nederlandse taal en lezen, die van de leskaarten kunnen profiteren.

3. Beschrijving van het leerstofpakket *Slimme Taal*

3.1. Doelen van het leerstofpakket

Het primaire doel van het leerstofpakket is het aanbieden van uitdagende, verrijkende leerstof aan (hoog)begaafde leerlingen van groep 3 tot en met 8 met een ontwikkelingsvoorsprong op het gebied van de Nederlandse taal. De lesmaterialen kunnen gebruikt worden als aanvulling op de eventueel gecompecte basisstof (zie voor compactingrichtlijnen voor vijf taal-/leesmethodes de SLO publicatie: *Anders kijken naar je methode*, Bronkhorst en Drent, 2001).

Het lesmateriaal kan aan de hoogbegaafde leerling(en) aangeboden worden op het moment dat de rest van de klas ook bezig is met lezen of taal. Op die manier krijgt het kind niet zo gauw het gevoel met iets totaal anders bezig te zijn dan de rest van de klas.

3.1.1. Zelfstandig werken en instructie

Het leerstofpakket is zo gebruiksvriendelijk mogelijk opgezet. Voor de leerkracht betekent dit dat de opdrachten in principe zelfstandig te verwerken zijn. Dit wil echter niet zeggen dat de leerling geen begeleiding nodig heeft. Ook dit materiaal heeft een, weliswaar beknopte, introductie. Na deze korte introductie kan de leerling in principe zelfstandig aan de slag met de opdrachten, maar het kan natuurlijk af en toe nodig zijn de leerling weer op weg te helpen als hij is vastgelopen. Vervolgens is het belangrijk dat er aandacht besteed wordt aan de afronding van de opdrachten. Er moet ruimte gecreëerd worden voor duidelijke feedback. Het is belangrijk dat de opdrachten door de leerkracht worden nagekeken en van commentaar worden voorzien en/of met de leerling worden nabesproken.

3.1.2. Individuele verwerking en samenwerken

De meeste opdrachten zijn bedoeld voor een individuele verwerking. Daarnaast is er ook een aantal opdrachten opgenomen waarvoor samenwerking nodig is, omdat we weten dat het voor (hoog)begaafde leerlingen belangrijk is niet te worden geïsoleerd van de rest van de klas. Op de leskaarten staat aangegeven of de opdrachten alleen of met meerdere leerlingen uitgevoerd dient te worden.

3.1.3. Criteria bij ontwikkeling

Bij de ontwikkeling van het leerstofpakket is uitgegaan van de criteria, verkregen uit veld- en literatuuronderzoek, waaraan verrijkend lesmateriaal voor hoogbegaafde leerlingen moet voldoen.

Daarom heeft het ontwikkelde leerstofpakket de volgende kenmerken:

- het biedt interessante en uitdagende opdrachten voor hoogbegaafde leerlingen;
- het bevat een goede afwisseling (qua inhoud en werkvormen);
- het vereist creativiteit van de leerlingen;
- het is constructief van aard;
- het bevat open problemen;
- het maakt verschillende oplossingswegen mogelijk;

- het stimuleert een onderzoekende houding;
- het lokt interactie uit;
- het roept reflectie op.

Tevens is de leerstof gebruiksvriendelijk, in principe zelfstandig te verwerken en bruikbaar naast bestaand materiaal. Er is gekozen voor thematische inhoud die talig van aard zijn, maar waarmee zo weinig mogelijk leerstof van het volgende jaar "weggesnoept" wordt.

3.2. Opbouw van het leerstofpakket Slimme Taal

Slimme Taal is opgebouwd uit een aantal thema's die elk voor de groepen 3 tot en met 8 zijn uitgewerkt. Op dit moment zijn de volgende twee thema's uitgewerkt:

- Kranten en tijdschriften; en
- Kinderliteratuur.

3.3. Opbouw van het lesmateriaal

Het leerstofpakket *Slimme Taal* bestaat voor de jaargroepen 3 tot en met 8 uit een algemene handleiding en per thema uit een handleiding voor de leerkracht en een werkboekje voor de leerling. Er zijn dus per thema zes werkboekjes en zes handleidingen beschikbaar.

3.3.1. Het werkboekje voor de leerling

Voor de groepen 3 tot en met 8 zijn werkboekjes ontwikkeld. Eén werkboekje bevat zes leskaarten (12 voor groep 3). Deze leskaarten samen bevatten leerstof waaraan een leerling 15 tot 20 uur kan werken. De aangeboden leerstof is per leskaart verdeeld in kernopdrachten en keuzeopdrachten.

Elke leskaart heeft een zelfde opbouw:

Thema	Groeps- en kaart aanduiding
Titel van de leskaart	
ALGEMENE INFORMATIE (*1)	
<i>Wat ga je leren?</i>	
<i>Hoelang ben je bezig?</i>	
<i>Wat heb je nodig?</i>	
INLEIDING (*2)	
OPDRACHTEN (*3)	
AFSLUITING (*4)	
KEUZEOPDRACHTEN (*5)	

ad 1. ALGEMENE INFORMATIE

Aan het begin van elke leskaart staat een kader met daarin aangegeven:

- Het lesdoel;
- De benodigde tijdsduur voor de basisstof (tijd die aan de keuzeopdrachten wordt besteed komt hier dus nog bij);
- Een opsomming van het materiaal dat nodig is om de (keuze)opdrachten te kunnen maken.

ad 2. INLEIDING

Voorafgaand aan de opdrachten wordt de leerling een stukje tekst aangeboden. Deze tekst heeft de functie om de reeds aanwezige voorkennis over het onderwerp te activeren of om nieuwe informatie aan te bieden. Van "nieuwe" woorden zal zoveel mogelijk een definitie gegeven worden. U kunt de "nieuwe" woorden herkennen doordat ze cursief gedrukt zijn.

ad 3. OPDRACHTEN

Onder het kopje "opdrachten" treft u de kernopdrachten van de leskaart aan. Voor de opdrachten staat met pictogrammen weergegeven om wat voor soort opdrachten het gaat. Hieronder staat een opsomming van de gebruikte pictogrammen met betekenis:

: Doe-opdracht

: Schrijfoopdracht

: Individuele opdracht

: Opdracht die met één of meer andere leerlingen gemaakt moet worden

- Doe-opdrachten zijn opdrachten waarbij er een werkstuk, spel, muurkrant, poster enzovoort gemaakt moet worden.
- Schrijfoopdrachten zijn opdrachten waarbij de verwerking van de opdracht veelal plaatsvindt door te schrijven op papier of te typen op de computer.

In de groepen 3, 4 en 5 zijn in de werkboekjes veelal witregels opgenomen waarop de leerlingen hun uitwerking kunnen opschrijven. In de groepen 6, 7 en 8 wordt aan de leerling meestal de instructie gegeven om lijntjespapier, een tekenblaadje of schriftje te pakken waarop of waarin de uitwerking van de opdracht geschreven kan worden.

Indien opdrachten zowel een doe- als schrijf karakter hebben staan beide pictogrammen afgedrukt. Dit geldt tevens voor de pictogrammen die aangeven of de opdracht alleen of samen met andere leerlingen uitgevoerd dient te worden.

ad 4. AFSLUITING

De afsluiting van de opdrachten is zeer divers van aard. Soms vindt er een bespreking met de leerkracht plaats, een andere keer houdt de leerling een spreekbeurt, presenteert hij een werkstuk of voert een onderzoek uit. De bedoeling van de afsluiting is het geleerde nog eens kort door te nemen en erop te reflecteren. Dit kan zowel met de leerkracht als met de rest van de klas.

ad 5. KEUZEOPDRACHTEN

In de keuzeopdrachten wordt extra verrijkingstof aangeboden die soms veel tijd vergt en waarin veelal een andere verwerkingsvorm aan bod komt. De keuzeopdrachten bieden de leerling de gelegenheid om zich, als hij dat leuk vindt, nog verder in het onderwerp te verdiepen. Bij de tijdsindicatie "Hoe lang ben je bezig" is de tijd die aan de keuzeopdrachten wordt besteed, buiten beschouwing gelaten.

3.3.2. De handleiding voor de leerkracht

De handleiding geeft onder andere aanwijzingen over hoe u als leerkracht de leerling kunt helpen als hij moeite heeft met de opdrachten. Daarnaast vormen de aanwijzingen voor de beoordeling een belangrijk onderdeel van de handleiding. Het is aan te raden bij het doornemen van de handleiding de leskaart er bij te pakken. Per kaart wordt in de handleiding de volgende informatie gegeven:

Thema	
Titel van de leskaart	Groeps- en kaart aanduiding
Lesdoelen (*1)	
ALGEMENE INFORMATIE (*2)	
<i>Beginsituatie:</i>	
<i>Tijdsindicatie:</i>	
<i>Materiaal:</i>	
<i>Uitvoering:</i>	
VOORBEREIDING (*3)	
INSTRUCTIE EN BEGELEIDING (*4)	
BEOORDELING (*5)	

ad 1. LESDOELEN

Naast het lesdoel dat op de leskaart van de leerling vermeld staat, wordt in de handleiding, indien van toepassing, melding gemaakt van de overige secundaire lesdoelen.

ad 2. ALGEMENE INFORMATIE

Aan het begin van elke leskaart staat een kader met daarin aangegeven:

- Wat de beginsituatie van de leerling is of welke kennis/vaardighe(i)d(en) de leerling reeds moet beheersen voordat de leerling met de leskaart aan het werk kan gaan;
- De benodigde tijdsduur voor het maken van de basisstof (de keuzeopdrachten vallen hier buiten);
- Een opsomming van het materiaal dat nodig is om de (keuze)-opdrachten te kunnen maken;
- Of de opdrachten doe-opdrachten en/of schrijfoopdrachten zijn en of de opdrachten individueel en/of samen met andere leerlingen gemaakt moeten worden.

ad 3. VOORBEREIDING

Onder dit kopje wordt vermeld of de leerkracht een specifieke voorbereiding moet treffen voordat de leerling met de leskaart aan het werk kan.

ad 4. INSTRUCTIE EN BEGELEIDING

U treft onder dit kopje per opdracht alleen specifieke aanwijzingen aan voor het begeleiden van de leerling indien verwacht wordt dat de leerling problemen kan ondervinden bij het werken aan die opdracht.

ad 5. BEOORDELING

Onder dit kopje treft u per opdracht de inhoudelijke aandachtspunten aan die van belang zijn voor het beoordelen van de opdracht.

3.4. Toelichting op het taalgebruik in Slimme Taal

In het materiaal wordt om ingewikkelde hij/zij-aanduidingen te voorkomen de leerling aangeduid met hij en de leerkracht met zij. Het moge duidelijk zijn dat de leerling en de leerkracht zowel van het mannelijke als van het vrouwelijke geslacht kunnen zijn.

3.5. Toelichting op de lettergrootte in groep 3

Voor de leskaarten van groep 3 is een grotere letter gebruikt dan voor de leskaarten van de groepen 4 tot en met 8. Dit om tegemoet te komen aan de relatief geringe leeservaring van deze weliswaar begaafde, maar toch nog vrij jonge leerlingen.

3.6. Toelichting op de schrijfruimte

In de werkboekjes van de groepen 3 tot en met 5 zijn na de vragen veelal antwoordruimtes opgenomen, zodat de leerling een indicatie krijgt van de lengte van het te geven antwoord. In de groepen 6 tot en met 8

wordt veelal aan de leerling gevraagd het antwoord op lijntjespapier te geven. Hiervoor kunt u de leerling een schrift, maar natuurlijk ook multomapblaadjes geven.

3.7. Toelichting op de gebruikte websites

In de leskaarten wordt zo nu en dan verwezen naar websites. Het is natuurlijk mogelijk dat het adres van een door ons aangegeven website wijzigt of beëindigd wordt. Het zou fijn zijn als u in die situatie zelf voor een alternatief zorgt.

4. Taalaspecten in de taalkaarten

In principe zal de (hoog)begaafde leerling die werkt met de taalkaarten alle taalaspecten die in de kerndoelen beschreven staan via zijn reguliere methode verwerven. Door middel van de toetsen in de reguliere methode wordt vastgesteld of de aspecten beheerst worden. In dit aanvullende lespakket komen deze taalaspecten ook aanbod. Deze worden hieronder toegelicht.

4.1. Spreken en luisteren

De gespreksvorm komt als vaardigheid in de taalkaarten naar voren in situaties waarin de (hoog)begaafde leerling moet samenwerken met anderen. Dit kan zich manifesteren in situaties met gelijke gesprekspartners, bijvoorbeeld als er overlegsituaties zijn bij groepswork, maar ook in situaties waarin de (hoog)begaafde leerling de gespreksleider is, zoals bijvoorbeeld bij de opdrachten waarin hij een interview moet afnemen. De vaardigheid spreken komt in de taalkaarten aan de orde in situaties waarin de leerling een presentatie of een mondelinge toelichting (aan leerkracht of leerlingen) moet geven over de gemaakte opdrachten. Op luistervaardigheden wordt een beroep gedaan bij het uitvoeren van onderzoek, het houden van interviews, enzovoort. De leerling moet immers de mondeling verkregen informatie direct verwerken.

4.2. Stellen

Schrijven is een heel belangrijk communicatiemiddel. In de taalkaarten wordt de nadruk gelegd op het vergroten van de vaardigheid om feiten, gedachten en gevoelens op papier te zetten.

4.3. Spelling

Dit pakket is een aanvulling op uw reguliere taalmethod. In de opdrachten van dit pakket wordt niet expliciet ingegaan op spellingsregels. Echter, het blijft wel van belang om de spelling van leerlingen te controleren. Mochten hoogbegaafde leerlingen bij het maken van de taalkaarten veel spellingfouten maken, wijs hen dan op het belang van een correcte spelling.

4.4. Taalbeschouwing

Door middel van het werken aan de taalkaarten komen de leerlingen in aanraking met verschillende aspecten van taal, en zal de cyclus van reflectie - aanpassing - reflectie (taalbeschouwing) actief worden gehouden. De opdrachten van dit pakket gaan vaak over het beschouwen van communicatieverschijnselen.

4.5. Woordenschat

In dit pakket wordt ingegaan op taalonderwerpen die in de reguliere methode niet of nauwelijks aan de orde komen. Door het behandelen van nieuwe onderwerpen komen de leerlingen in aanraking met nieuwe woorden, die leiden tot een uitbreiding van hun woordenschat. Ook dienen de leerlingen regelmatig

gebruik te maken van bronnen, zoals internet, woordenboeken, encyclopedieën en informatieboekjes, waardoor zij vele nieuwe woorden zullen ontdekken.

5. Beoordeling en toetsing

Ook bij het werken aan aanvullend lesmateriaal is het belangrijk dat u zicht houdt op de vorderingen van de leerling. Daarom treft u in de handleiding bij elke leskaart inhoudelijke aandachtspunten aan voor de beoordeling. Omdat de meeste opdrachten een constructief en open karakter hebben, zijn er meerdere oplossingsrichtingen mogelijk. Deze opdrachten zijn dus niet aan de hand van een oplossingsleutel na te kijken. Uiteraard zijn er veel meer aspecten waar u op kunt letten. Hiertoe treft u hieronder een aantal algemene richtlijnen (tips voor beoordeling) aan. Het is ook erg belangrijk dat de opdracht met de leerling besproken wordt. Op die manier krijgt u meer inzicht in het oplossingsgedrag van de leerling, zijn interesse en motivatie.

We adviseren u elk thema af te sluiten met een totaalbeoordeling door uzelf en de leerling. Deze totaalbeoordeling kunt u dan gebruiken bij het schrijven van de rapporten. De resultaten en beoordelingen van een leerling kunnen ook worden opgenomen in een taalportfolio. Een taalportfolio is een systematische en geordende verzameling van het werk van een kind. Het taalportfolio laat het proces van ontwikkeling zien en de resultaten. Door het werken met portfolio's ontstaat er automatisch samenwerking rondom evaluatie tussen leerkracht en leerling en is er ook veel interactie over het werk van de leerling tussen leerling en leerkracht, maar ook tussen leerlingen onderling. Leerlingen verzamelen en selecteren zelf werk en bewaren dat in een portfolio. Dit biedt de leerlingen de mogelijkheid in interactie te treden over hun eigen werk met hun leerkracht, klasgenoten en hun ouders.

5.1. Algemene richtlijnen en tips voor beoordeling

- De (hoog)begaafde leerlingen kunnen meer aan dan de "gemiddelde" leerlingen. Er mogen aan hen dus ook hogere eisen gesteld worden. Het is goed dat ook zij eens ervaren hoe het is om iets moeilijk te vinden en niet direct te kunnen, maar pas op dat u de lat bij uw beoordeling niet té hoog legt!
- Houd ook rekening met het feit dat de (hoog)begaafde leerlingen nog niet alles kunnen. In groep 3 komt het bijvoorbeeld vaak voor dat een leerling een enorme voorsprong heeft op lees- en taalgebied, maar dat hij nog niet kan schrijven. Dit heeft niets te maken met de hoogbegaafdheid van de leerling, maar met het feit dat hij hier motorisch nog niet aan toe is.
- Houd bij de beoordeling rekening met de verschillen tussen (hoog)begaafde leerlingen! Niet alle hoogbegaafden zijn hetzelfde. Er zijn verschillende "gradaties" in de begaafdheid.
- Neem in uw beoordeling niet alleen de prestatie mee, maar betrek in uw beoordeling ook aspecten als interesse, motivatie, enthousiasme, werkhouding, oplossingsgedrag, enzovoort. In principe is het niet de bedoeling om de opdrachten te beoordelen op spelling, maar indien een leerling bij het maken van de taalkaarten veel spellingfouten maakt, leer hem dan de correcte spellingregel en wijs hem dan op het belang van een correcte spelling.
- Om meer zicht te krijgen op het oplossingsgedrag van de leerling, zijn interesse en motivatie kunt u, nadat de leerling de opdrachten gemaakt heeft, in een "feedbackgesprek" vragen stellen als:

- wat heb je precies gedaan?
- hoe heb je dat aangepakt?
- wat vond je moeilijk/makkelijk en waarom?
- wat ging er mis en hoe zou je dat de volgende keer aanpakken?
- wat vond je leuk/niet leuk en waarom?
- wat heb je van de opdracht geleerd?

Dergelijke vragen stimuleren bovendien de reflectievaardigheden en de metacognitieve vaardigheden van de leerlingen.

- Het is niet altijd nodig om de opdrachten één voor één na te bespreken. Er kunnen meerdere opdrachten tegelijk besproken worden. Plan bijvoorbeeld elke week tijd in om met de hoogbegaafde leerling te bespreken wat hij die week gedaan heeft aan verrijkingsactiviteiten. Tijdens dit feedbackgesprek kunnen ook de verrijkingsopdrachten uit andere vakken besproken worden.

6. Differentiatie

Differentiatie kan plaatsvinden door de leerling al dan niet één of enkele keuzeopdrachten te laten maken. Ook kunt u differentiëren door variaties aan te brengen in: de tijd die leerlingen aan een opdracht mogen besteden, de wijze waarop de opdracht uitgevoerd moet worden en de eisen waaraan het resultaat moet voldoen. Ook is het mogelijk om de moeilijkheidsgraad van een opdracht aan te passen, zo kunt u leerlingen die nog niet kunnen schrijven, een verhaal op de computer laten maken of het geheel laten stempelen.

7. Planning

In de werkboekjes is per leskaart aangegeven hoeveel tijd de leerling ongeveer aan de basisstof zal besteden. Hoewel de omvang per leskaart, per jaargroep en per thema verschilt, kan de basisstof in één werkboekje gemiddeld gesproken in zo'n 15 uur gemaakt worden. Naast de basisstof bevatten de leskaarten nog keuzeopdrachten die voor extra lesmateriaal zorgen en waar de leerling nog aan door kan werken als een bepaald onderwerp hem erg aanspreekt. Dit betekent dat indien de leerling twee tot drie uur kan besteden aan verrijking voor taal-lezen, een werkboekje van één thema van *Slimme Taal* verrijkingsstof voor 8 tot 10 weken biedt. Indien uw school beschikt over de materialen van zowel het thema Kranten en Tijdschriften als van het thema Kinderliteratuur, dan beschikt u per groep over zo'n 16 tot 20 weken verrijkingsstof voor taal. Als er minder tijd per week beschikbaar is, betekent dit uiteraard dat de leerling gedurende een langere periode aan het lesmateriaal kan werken.

Gezien de omvang van de opdrachten is het verstandig om de tijd die de leerling aan verrijkingsstof kan besteden niet over te veel dagen van de week te verdelen. Laat de leerling er liever één keer per week een paar uur achter elkaar aan werken dan elke dag twintig minuten!

8. Overzicht leskaarten en werkboekjes

Om u als leerkracht inzicht te geven in de opbouw, de inhoud en de doelen van het lespakket worden er in dit hoofdstuk overzichten gegeven van de leskaarten van elk thema. In de laatste paragraaf treft u een overzicht aan van de bestelnummers van de verschillende werkboekjes.

8.1. Overzicht leskaarten thema Kranten en Tijdschriften met korte omschrijving doel

Het thema Kranten en Tijdschriften van het pakket *Slimme Taal* omvat de volgende leskaarten en er worden de volgende doelen mee nagestreefd:

Kaart	Titel leskaart	Doel leskaart: De leerling (leert).....
3.1	Puzzelen met woorden	woorden die met krant te maken hebben
3.2	Heel veel plaatjes	woorden rondom de seizoenen adhv een te maken collage van plaatjes uit tijdschriften
3.3	Je eigen voorpagina	wat er op een voorpagina staat
3.4	Wat hoort bij elkaar	over de relatie tussen krantenfoto en krantenkop
3.5	De grotere foto	dat de wereld groter is dan dat je op een foto ziet
3.6	Kopjes maken je nieuwsgierig	pakkende kopjes bij foto's te bedenken
3.7	Dat bedoel ik nou!	aan de hand van krantenkop inhoud van artikel te geven
3.8	Goed, beter, best	eigen sportpagina te maken
3.9	Je eigen krantenkop	passende kopjes bij artikelen te bedenken
3.10	Spiegelschrift	letters in spiegelschrift te schrijven
3.11	Oeps, ... wat gebeurt hier?	een artikel bij een foto te schrijven
3.12	De krant voor iedereen	dat bij artikelen en advertenties een doelgroep hoort

Kaart	Titel leskaart	Doel leskaart: De leerling (leert).....
4.1	Ha, ha, dat is leuk nieuws	wat amuserend nieuws is
4.2	Het weerbericht: zon regen of wind?	een weerbericht maken met pictogrammen
4.3	Ik zie, ik zie ...	waarom foto's en plaatjes belangrijk zijn
4.4	Advertenties: dat wil ik ook!	wat het doel van een advertentie is
4.5	Wat ik altijd al wou weten	wat gevoels- en meningsvragen in interview zijn
4.6	Alles op een eigen plek	wat rubrieken zijn

Kaart	Titel leskaart	Doel leskaart: De leerling (leert).....
5.1	Groot nieuws	een voorpagina van een krant te maken
5.2	Dat tijdschrift ken ik wel	tijdschriften in categorieën in te delen
5.3	De cover van een tijdschrift	wat een 'cover' is
5.4	Hoeveel mensen lezen een krant?	oplagegegevens in een grafiek te verwerken
5.5	Ik zing het nieuws voor jou	nieuws te beschrijven in lied- of gedichtvorm
5.6	Dat is interessant zeg!	over het belang van 'streamers' in een artikel

Kaart	Titel leskaart	Doel leskaart: De leerling (leert).....
6.1	Allemaal foto's	verschillen zien tussen foto's in kranten en tijdschriften
6.2	Wie, wat, waar, wanneer?	wat een 'lead' is
6.3	Wie leest er advertenties.....?	dat advertenties zich richten op een bepaalde doelgroep
6.4	Ik vind dat.....	wat een column is
6.5	Een 'Acta Diurna' voor de klas	een muurkrant voor kinderen te maken
6.6	En toen was er een krant	over de geschiedenis van de krant

<i>Kaart</i>	<i>Titel leskaart</i>	<i>Doel leskaart: De leerling (leert).....</i>
7.1	Spiegelschrift	over spiegelschrift en dyslexie
7.2	Wie wil mijn fiets kopen	de aanwezigheid van advertenties te verklaren
7.3	Belangrijk nieuws!	landelijke, regionale en internetkranten te vergelijken
7.4	Mijn favoriete tijdschrift	informatie over tijdschriften opzoeken en verwerken
7.5	Dáár worden er veel van verkocht!	wat een oplage is en welke tijdschriften leerlingen lezen
7.6	De inhoudsopgave van een krant	om een inhoudsopgave van een krant te maken

<i>Kaart</i>	<i>Titel leskaart</i>	<i>Doel leskaart: De leerling (leert).....</i>
8.1	Je snapt toch wat ik bedoel?	wat een schrijver bedoelt met bepaalde krantenkoppen
8.2	Vrijheid van drukpers	over de geschiedenis van vrijheid van drukpers
8.3	Cartoons	dat cartoons bepaalde betekenissen hebben
8.4	Jij als reporter	uit welke onderdelen een artikel bestaat
8.5	Ik zeg wat ik wil ...	over het belang van de vrijheid van meningsuiting
8.6	Je eigen tijdschrift	hoe je een eigen tijdschrift kunt maken

8.2. Overzicht leskaarten thema Kinderliteratuur met korte omschrijving doel

Het thema Kinderliteratuur van het pakket *Slimme Taal* omvat de volgende leskaarten en er worden de volgende doelen mee nagestreefd:

<i>Kaart</i>	<i>Titel leskaart</i>	<i>Doel leskaart: De leerling (leert).....</i>
3.1	Creatief met sprookjes	een memoryspel te maken over sprookjes
3.2	Bah, wat eng!	dat woorden een zin spannend of vrolijk kunnen maken
3.3	Rijmen-Lijmen	dat veel gedichten bestaan uit regels die op elkaar rijmen
3.4	Stap voor stap een speelgoedboekje maken	hoe je een handleiding moet maken
3.5	Wie is er hier belangrijk?	onderzoekt wie in verhalen de hoofdpersonen zijn
3.6	Hoe gaat dat verhaal aflopen?	dat een verhaal op verschillende manieren kan aflopen
3.7	Een bundel vol verhalen	wat verhalenbundels en vakantiebundels zijn
3.8	Volgorde in goede de (In de goede volgorde)	dat de delen van een verhaal een eigen plek hebben
3.9	Een pictoverhaal	wat een pictogram is en leert een pictoverhaal te maken
3.10	Reclame voor een boek	hoe je een boekverslag en een folder kunt maken
3.11	Er was eens ...	hoe je een werkstuk over sprookjes kunt maken
3.12	Hoera het is weer kinderboekenweek	van alles over de kinderboekenweek

<i>Kaart</i>	<i>Titel leskaart</i>	<i>Doel leskaart: De leerling (leert).....</i>
4.1	Fantasie of werkelijkheid	fantasie en werkelijkheid te onderscheiden in verhalen
4.2	Samen lezen is nog leuker!	dat teksten in moeilijkheid kunnen verschillen
4.3	Een toverspreuk ... dat is pas leuk!	wat een rijmschema is/een elfje (gedicht) te maken
4.4	De boekenwurm	wat een boekenwurm is/een prenten boek te maken
4.5	Verzin een hoofdpersoon	een hoofdpersoon voor een verhaal te bedenken
4.6	Letters, letters en nog eens letters	van alles over verschillende lettertypen

<i>Kaart</i>	<i>Titel leskaart</i>	<i>Doel leskaart: De leerling (leert).....</i>
5.1	En de eerste prijs is voor...	maakt kennis met juryprijzen voor kinderboeken
5.2	Toneelspelen	wat letterlijke tekst is/een toneelstukje/scenario te maken
5.3	Hoe kies je een boek	de aspecten waarop je let bij het uitkiezen van een boek
5.4	Sing Sang Song	wat eindrijm, binnenrijm en alliteratie is
5.5	Voor hem of voor haar?	kenmerken van typische jongens- en meisjesboeken
5.6	Samen schrijven	wat een schrijversduo is/samen een verhaal te schrijven

<i>Kaart</i>	<i>Titel leskaart</i>	<i>Doel leskaart: De leerling (leert).....</i>
6.1	Wat is een genre?	maakt kennis met verschillende genres
6.2	Van makkelijk tot moeilijk lezen	verschillen in niveaus van teksten
6.3	Meer weten over je lievelingsschrijver	een biografie te schrijven over een bekende schrijver
6.4	Hoe schrijf je een spannend verhaal?	hoe je een spannend verhaal kunt schrijven
6.5	Waar gaat dit over...?	wat de titel van een boek zegt over de inhoud ervan
6.6	De boekenomslag	een mening te vormen over de inhoud van een boek naar aanleiding van de omslag

<i>Kaart</i>	<i>Titel leskaart</i>	<i>Doel leskaart: De leerling (leert).....</i>
7.1	Schrijven voor een bepaalde leeftijdscategorie	verschillen ontdekken tussen boeken voor kinderen van verschillende leeftijden
7.2	Gedichten voor kinderen	gedichtkenmerken /een gedicht schrijven
7.3	Werkelijkheid of niet?	onderscheid tussen een realistisch en een fantasieverhaal
7.4	En ze leefden nog lang en gelukkig...	over het doen van voorspellingen aan de hand van een gedeelte van een verhaal
7.5	Schrijf een boekrecensie	een boekrecensie schrijven
7.6	De geschiedenis van het boek	maakt kennis met de geschiedenis van het boek

<i>Kaart</i>	<i>Titel leskaart</i>	<i>Doel leskaart: De leerling (leert).....</i>
8.1	Wat lezen kinderen het liefst	populariteit van kinderboeken te onderzoeken
8.2	Kinderboeken door de jaren heen	wat klassieke kinderboeken zijn
8.3	Overeenkomsten tussen schrijvers en boeken	overeenkomsten en verschillen tussen schrijvers aan te geven
8.4	Van manuscript tot boek	welke stappen doorlopen om tot een boek te komen
8.5	Kijken in de toekomst	maakt kennis met toekomst verhalen/zelf een toekomst schrijven
8.6	Boeken uit andere landen	maakt kennis met kinderboeken uit andere landen/wat er komt kijken bij vertalen van kinderboeken

8.3. Overzicht van de werkboekjes met bestelnummers

Het leerstofpakket *Slimme Taal* bevat werkboekjes van het thema Kranten en Tijdschriften en het thema Kinderliteratuur. Er kan van beide thema's een complete set werkboekjes (groep 3 tot en met 8) besteld worden, maar u kunt de werkboekjes ook los bestellen. De handleidingen voor de leerkracht per groep zijn, net als deze algemene handleiding, te downloaden van internet.

Het bestel- en downloadadres vindt u bij de verantwoording, die voor in deze algemene handleiding is opgenomen.

Bestelgegevens van de werkboekjes van het thema Kranten en Tijdschriften :

	an nummer	isbn nummer
Slimme taal; Kranten en tijdschriften: set bestaande uit werkboekjes voor de groepen 3 tot en met 8.	1.536.8353	90 329 2111 8
Slimme taal; Kranten en tijdschriften: werkboekje groep 3 met 12 leskaarten	1.536.8347	90 329 2105 3
Slimme taal; Kranten en tijdschriften: werkboekje groep 4 met 6 leskaarten	1.536.8348	90 329 2106 1
Slimme taal; Kranten en tijdschriften: werkboekje groep 5 met 6 leskaarten	1.536.8349	90 329 2107 X
Slimme taal; Kranten en tijdschriften: werkboekje groep 6 met 6 leskaarten	1.536.8350	90 329 2108 8
Slimme taal; Kranten en tijdschriften: werkboekje groep 7 met 6 leskaarten	1.536.8351	90 329 2109 6
Slimme taal; Kranten en tijdschriften: werkboekje groep 8 met 6 leskaarten	1.536.8352	90 329 2110 X

Bestelgegevens van de werkboekjes van het thema Kinderliteratuur:

	an nummer	isbn nummer
Slimme taal; Kinderliteratuur: set bestaande uit werkboekjes voor de groepen 3 tot en met 8.	1.035.8386	90 329 2137 1
Slimme taal; Kinderliteratuur: werkboekje groep 3 met 12 leskaarten	1.035.8380	90 329 2131 2
Slimme taal; Kinderliteratuur: werkboekje groep 4 met 6 leskaarten	1.035.8381	90 329 2132 0
Slimme taal; Kinderliteratuur: werkboekje groep 5 met 6 leskaarten	1.035.8382	90 329 2133 9
Slimme taal; Kinderliteratuur: werkboekje groep 6 met 6 leskaarten	1.035.8383	90 329 2134 7
Slimme taal; Kinderliteratuur: werkboekje groep 7 met 6 leskaarten	1.035.8384	90 329 2135 5
Slimme taal; Kinderliteratuur: werkboekje groep 8 met 6 leskaarten	1.035.8385	90 329 2136 3